

SNAŽÍME SE ZMAPOVAT SITUACI RODINY A NASTAVIT SLUŽBU NA MÍRU

VE FAKULTNÍ NEMOCNICI OSTRAVA (FNO) FUNGUJE JIŽ NĚKOLIK LET MULTIDISCIPLINÁRNÍ TÝM PEČUJÍCÍ O DUŠEVNÍ ZDRAVÍ DĚTÍ A DOSPÍVAJÍCÍCH. S JAKÝM CÍLEM VZNIKL A CO KLIENTŮM NABÍZÍ, NÁM PŘIBLÍŽILA VEDOUČÍ SOCIÁLNÍ ČÁSTI CENTRA DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ BC. ADÉLA KRAMNÁ.

Paní Kramná, kdy a proč vznikl váš tým, komu pomáhá a jaké profese jsou jeho součástí?

Multidisciplinární tým pro děti a adolescenty vznikl ve Fakultní nemocnici Ostrava 1. ledna 2021 v rámci projektu Ministerstva zdravotnictví. Jednalo se o jedno ze tří pilotních dětských center duševního zdraví v ČR. Tým se skládá z dětských psychiatrů, psychologů, zdravotních sester, sociálních pracovníků, speciálních pedagogů a rodinného terapeuta.

Cílem naší služby je, aby dítě vyrůstalo v rodině, ve které se cítí spokojené a prospívá. Rodina je motivována k uzdravení a stabilizaci situace, přijímá dítě takové, jaké je, a zná a umí využít možnosti podpory dítěte v rodině i v jejím blízkém okolí. Nabízíme ambulantní a terénní služby v rámci ORP Ostrava. Od 1. ledna 2026 používáme nový název Centrum duševního zdraví pro děti a adolescenty Fakultní nemocnice Ostrava (dále CDZ).

Jak si můžeme představit vašeho typického klienta, jeho situaci a potřeby?

Nemáme asi úplně typického klienta. Každé dítě a jeho rodina jsou jiní. Pravidlem pro přijetí je, že rodina má potřebu využít naší péče alespoň ve třech oblastech, například sociální, školní a zdravotní. To znamená, že dítě třeba selhává ve škole, objevují se problémy doma a je potřebná péče psychologa. Každé dítě přijaté do CDZ pak vyšetří dětský psychiatr. Snažíme se vždy zmapovat celkovou situaci rodiny a nastavit službu přímo na míru. Jedná se často o stabilizaci situace například ve škole. Je potřeba zdůraznit, že nejsme zkratka k psychiatrovi ani psychologovi.

Prímář a vedoucí CDZ Jan Ublíř

Nový psychiatrický pavilon

Pracujete jen s dětmi „s problémy“, nebo také s jejich sourozenci či celou rodinou?

Vždy se snažíme pracovat s celým rodinným systémem. Pokud je u dítěte nějaká potřeba, je důležité, aby na to reagovali i jeho nejbližší, samo dítě systém v rodině nezmění.

Řídíte se nějakou konkrétní metodikou? Probíhají setkání celého týmu s klientem a rodinou?

Často využíváme rodinnou terapii a nyní máme možnost se i více věnovat výchovnému poradenství, když jsme s kolegy prošli školením pozitivního rodičovství Triple-P. Okolo každé rodiny se utvoří takzvaný minitým, který se dle potřeby schází a nastavuje další kroky spolupráce. Rodina je do procesu vždy zapojena a kroky jsou s ní konzultovány. Rodinu jsme také schopni podpořit i doprovodem v terénu na různých setkáních a jednáních, například na případové konferenci OSPOD nebo výchovné komise ve škole.

Jaké problémy dětí v poslední době často v týmu řešíte?

Hodně se řeší problémy ve škole. Máme štěstí, že ostravské školy jsou otevřené spolupráci s námi. Také je navázaná pěkná spolupráce se školskými poradenskými zařízeními. Pak můžeme jednat na partnerské úrovni. Hledáme společně cesty, jak naplnit potřeby konkrétního dítěte a jeho rodiny.

Jak mají rodiče poznat, že už je třeba pro dítě vyhledat odbornou pomoc, že to nezvládnou sami? Čeho v chování dětí by si měli všimnout? Existují nějaké typické projevy?

Typické projevy asi není možné pojmenovat, je dobré, když rodič s dítětem komunikuje a sleduje jeho chování

a je v kontaktu se školou. Pokud se něco začne dít a dítě se například uzavírá do sebe, existuje v Ostravě bohatá síť sociálních služeb. Na většině ostravských škol fungují plně vybavená školská poradenská pracoviště a také je na místě stav dítěte konzultovat s pediatrem. My jako Centrum duševního zdraví bychom neměli být první v řadě, kam se rodič obrátí, nechceme děti zbytečně psychiatrizovat.

Obracej se na vás někdy také děti samy, nebo učitelé či jiní dospělí než rodiče?

Děti samy se na nás neobracejí, potřebujeme ke spolupráci celou rodinu. Učitelé, sociální pracovníci nás kontaktují a konzultují anonymně. Na různých setkáních propagujeme možnost nám zavolat a prokonzultovat konkrétní situaci s cílem společně najít nejvhodnější řešení pro dítě a jeho rodinu.

Jak konkrétně může probíhat spolupráce s rodinou? Jak se ošetřuje, aby byla zachována důvěra dítěte k odborníkům, ale zároveň byla rodina přizvána do péče?

Rodina má vždy svého klíčového sociálního pracovníka, na kterého se může obracet a který péči koordinuje. Od začátku spolupráce komunikujeme s rodinou, že informace si v týmu předáváme. Je-li dítěti v rámci péče CDZ poskytována individuální terapie, jsou zachovány podmínky terapeutického vztahu. Zároveň pokud dítě sdílí informace, které jsou důležité pro celý rodinný systém, je s dítětem komunikováno vzájemně sdílení. Klíčový sociální pracovník průběžně vyhodnocuje spolupráci s rodinou na základě stanovených cílů.

Spolupracuje Centrum duševního zdraví s nějakými organizacemi z oblasti pedagogické, sociální, případně zdravotní? Jakou podobu má tato spolupráce?

Ano, snažíme se spolupracovat se všemi organizacemi v síti. Jsme otevření různým setkáním, konferencím i přednáškám. Účastníme se komunitního plánování města Ostravy. Chodíme na případové konference OSPOD. Pořádáme i případová setkání u nás. Jsme v komunikaci se školami a školními poradenskými zařízeními, dále

s pediatry, psychiatry i psychology. Snažíme se propojovat s aktéry sítě okolo dítěte. Naši speciální pedagogové komunikují se školami, jezdí do škol se podívat na dítě a pomáhají školám nastavit podpůrná opatření nebo komunikují se školskými poradenskými zařízeními ohledně jiných možností nastavení vzdělávání.

Jak jsou vymezené kompetence jednotlivých profesí týmu a ve kterých situacích se mohou prolínat? Kdo tým koordinuje?

Kompetence jednotlivých profesí jsme si museli ujasnit už na začátku fungování týmu. Je pravda, že mnohé profese se nám v určitých momentech prolínají a dnes už jsme schopni to vzájemně komunikovat a dohromady spolupracovat. Nemáme koordinátora týmu, máme vedoucího celého CDZ, kterým je primář Jan Uhlíř. Vedoucí sociální části CDZ jsem já.

Chybí vám v systému péče o tyto rodiny něco – v legislativě, ve vybavení nemocnice apod.?

Hodně mluvíme o tom, aby naše služba nebyla první v řadě, na kterou se rodina obrátí. V Ostravě máme širokou síť služeb pro děti a vždy je dobré začít nižší mírou podpory, a pokud to nefunguje, pracovat se výše. Jsme otevření i konzultacím pro další aktéry sítě, kdy se s námi mohou poradit, kam rodinu směřovat. Co nám chybí, jsou služby zabývající se výchovným poradenstvím a podporou rodičovských kompetencí. I proto jsme u nás zavedli program pozitivního rodičovství Triple-P, kdy se k nám mohou hlásit rodiče z řad široké veřejnosti. Máme nyní dva programy pro děti ve věku 2 až 12 let a program pro adolescenty.

*Připravila Lucie Křestanová,
šéfredaktorka magazínu Dětský sluch
Fotografie archiv CDZ*

